

Het Linnaeusklokje

KNNV afdeling Noordwest-Veluwe

2026 nummer 2 mei-augustus

*Voor wie onze
natuur echt wil
leren kennen*

Het bestuur stelt zich voor

Mark Overmars (secretaris)

Mijn achtergrond ligt in de ICT. Ik heb lange tijd bij de universiteit Utrecht gewerkt en onderzoek gedaan en onderwijs gegeven binnen de informatica. Daarna heb ik een aantal bedrijven op ICT-gebied opgestart en geleid. Dat tekent denk ik goed wat voor persoon ik ben: onderzoeker, docent, ondernemer. Ik ben bij de KNNV terecht gekomen via de fotografie. Dit is mijn hele leven een hobby geweest en nadat ik drie jaar geleden met pensioen ging heb ik mij er weer volledig op gestort. Daarbij was de natuur mijn favoriete onderwerp. En in het bijzonder was ik gefascineerd door insecten. Om iets goed te kunnen fotograferen, moet je er ook wat van afweten. En als onderzoeker wil ik het dan ook heel precies weten. Dus ik ging mij verdiepen in alles wat met insecten te maken had. Zo kwam ik eerst bij de fotografiewerkgroep terecht en daarna ook bij de werkgroep vlinders en insecten. Ook ben ik nachtvlinders gaan tellen voor de Vlinderstichting.

De docent in mij maakte dat ik graag aan anderen uit wilde leggen wat voor prachtige beestjes insecten zijn en hoe je ze het beste kunt fotograferen. Dat heeft de afgelopen jaren tot twee boeken geleid over het fotograferen van insecten, vlinders en libellen, uitgegeven door van Duuren Media. Ook geef ik regelmatig voordrachten over natuurfotografie. Voor meer informatie, zie mijn website www.insectenfotograferen.nl. Als secretaris van het bestuur hoop ik dat de ondernemer in mij een bijdrage kan leveren aan het verder ontwikkelen van onze afdeling. In het bijzonder wil ik mij richten op activiteiten om nieuwe (en bij voorkeur wat jongere) leden aan te trekken, zodat nog meer mensen geïnteresseerd raken in onze mooie maar kwetsbare natuur.

Liana Minnema

Inmiddels ben ik begonnen aan mijn tweede jaar als algemeen bestuurslid.

Wat ik graag doe, is wandelen en fietsen in de natuur. Gewoon buiten zijn vind ik heerlijk ontspannend. Ik geniet van de geluiden van de vogels, de wind door de bomen en het zien van de veranderingen in de seizoenen. De natuur geeft mij rust en energie.

Vaak in onze omgeving maar ik ga ook graag op pad naar nieuwe gebieden. Dan neem ik de fiets mee in de trein en doe ik elders een fietsknooppuntenroute, al dan niet met een overnachting.

Ik vind het bijzonder dat de natuur één samenhangend geheel vormt, zich blijft aanpassen en sporen van het verleden draagt.

De excursies met de KNNV zijn voor mij een waardevolle aanvulling. De kennis en mooie verhalen, die gedeeld worden over de verschillende soorten en over de specifieke gebieden die we bezoeken, maken het boeiend. Daarnaast vind ik de sfeer en gezelligheid belangrijk. Samen op pad gaan maakt de ervaring nog leuker.

Hanneke Schraven-Postma (niet op de foto)

Ik woon in Ermelo, samen met man Hans. Onlangs heb ik de taak van Wilma Heijblom overgenomen als notulist van de bestuursvergaderingen. In 2012 kwam ik in aanraking met de KNNV via Nico Hoogteyling, die een kop koffie drinkend in onze tuin allerlei vogels benoemde die hij hoorde zingen. Dat vond ik boeiend en toen we daar wat op doorpraatten, nodigde hij mij uit voor een vogelexcursie met de KNNV naar de Kapteinshut. Wat zie - en hoor! - je veel meer als je met een kenner op pad bent, in dit geval een 'vogelaar'. Hoogtepunt was de Witgersterde blauwborst die ons pad kruiste. Dit smaakte naar meer. Ik werd lid van de vereniging en heb sindsdien heel wat uitstapjes gemaakt en veel geleerd, niet alleen over vogels.

Marianne Keeris (algemeen bestuurslid/cursuscoördinator)

Mijn belangstelling voor de natuur is niet direct als kind al begonnen, maar tijdens het bergwandelen als jongvolwassene. De weidsheid en rust die ervan uitgaat en de bijzondere planten en dieren fascineren mij. Hoe zij in spartaanse omstandigheden toch kunnen overleven en prachtige bloemen voortbrengen. Tijdens de reizen met mijn man en gezin lag en ligt de focus op natuurgebieden. Oog voor wilde dieren, vogels, bomen en planten. Bescherming van de natuur en bedreigde diersoorten gaat mij na aan het hart, en het werk van organisaties die zich hiermee bezig houden vind ik uitermate belangrijk. Zo ben ik een tijd nauw betrokken geweest bij de Painted Dog Conservation (Afrikaanse wilde hond) en mocht ik mee op expeditie in Zimbabwe om wilde honden van een zenderhalsband te voorzien. Een paar nachten op de savanne (buiten in een slaapzak) tussen hyena's, bavianen, buffels en predatoren was prachtig, maar wellicht toch iets té avontuurlijk. De natuur in eigen land is eveneens heel mooi, maar tegelijk op veel plaatsen ook tamelijk verkommerd door de intensivering van de agrarische sector. Het is twee voor twaalf! Sinds 2 jaar zijn we vanuit het westen naar de Veluwe verhuisd, inderdaad, voor de mooie natuur. Graag sluit ik me aan bij een club natuurvrienden om samen van de groene omgeving te genieten

vervolg op pagina 4

Voorpagina:

Baltsende Futen, *Podiceps cristatus*, zijn onder meer beroemd vanwege de sierlijke bewegingen waarvoor de dieren rustig de tijd nemen. Daarbij schuwen ze de publiciteit niet en geven vaak juist de voorkeur aan grote open watervlaktes. Deze foto is op 8 maart van dit jaar gemaakt door onze gloednieuwe voorzitter Wim Hamer die zich, samen met de rest van het bestuur, elders in dit blad aan de lezers voorstelt.

BESTUUR

Voorzitter	Wim Hamer	voorzitter@noordwestveluwe.knnv.nl
Secretaris	Mark Overmans	secretaris@noordwestveluwe.knnv.nl
Penningmeester	Maryke Mak	penningmeester@noordwestveluwe.knnv.nl
Bestuurslid	Liana Minnema	bestuurslidlm@noordwestveluwe.knnv.nl
Bestuurslid	Marianne Keeris	bestuurslid@noordwestveluwe.knnv.nl
postadres		Mastmeen 53, 3844 KE Harderwijk

WEBSITE/NIEUWS

Webmaster en nieuwsbrief	Dineke de Visser	https://noordwestveluwe.knnv.nl webmaster@noordwestveluwe.knnv.nl
Nieuwsbrief	Anne-Marie Fondse	jmfondse@gmail.com
Redactie Linnaeusklokje	Nico de Jong	klokje@noordwestveluwe.knnv.nl
Bezorging	Flory Eibrink	bezorging@noordwestveluwe.knnv.nl

COÖRDINATOREN

Activiteitencoördinator	Dick Dooyewaard	dick.dooyewaard@gmail.com
Cursuscoördinator	Marianne Keeris	bestuurslid@noordwestveluwe.knnv.nl
Fotografiegroep Camera Natura	Wilma Stoof	w.stoof@planet.nl
Werkgroep landschapsbeheer	Arina en Lourens de Wolf	landschapsbeheer@noordwestveluwe.knnv.nl
Paddenwerkgroep	Hans Fondse	jmfondse@gmail.com
	Lynn Knossen	lynnknossen@gmail.com
Plantengroep	vacature	p.pfaff38@gmail.com
Vlindergroep	Peter Pfaff	p.pfaff38@gmail.com
Vogelgroep	Hans Fondse	jmfondse@gmail.com
Paddenstoelgroep	Dick Dooyewaard	dick.dooyewaard@gmail.com
	Annemarie Kooistra	aekooistravroegop@hotmail.com
Werkgroep natuurgegevens	Lex Groenewold	lexgroenewold@gmail.com
Wandelgroep	Emke van Hemert	wandelen@noordwestveluwe.knnv.nl

OVERIGEN

Ledenadministratie	Maryke Mak	leden@noordwestveluwe.knnv.nl
Promotie	Hanneke Schraven	pr@noordwestveluwe.knnv.nl

Indien u uw contributie niet per automatische incasso betaalt, wilt u die dan voor 1 maart overmaken?
Voor zover u zelf een automatische overschrijving hebt geregeld, wilt u die dan bijtijds aanpassen?
Contributie 2026: leden € 38 , huisgenootleden € 19, jongerenleden € 22,75
IBAN: NL37 TRIO 0338 9474 42 t.n.v. KNNV afd. Noordwest-Veluwe
Onze KNNV-afdeling is een ANBI. Een donatie is, binnen bepaalde regels, fiscaal aftrekbaar. De lokale of landelijke KNNV gedeeltelijk opnemen in uw testament behoort ook tot de mogelijkheden.
Een opzegging van het lidmaatschap dient tenminste twee maanden voor aanvang van het nieuwe kalenderjaar schriftelijk of per e-mail door het bestuur te zijn ontvangen.

én meer aandacht voor de natuur en het behoud ervan te creëren.

Maryke Mak (penningmeester)

In mei 2023 ben ik bij het bestuur betrokken geraakt door een deeltaak op mij te nemen: het doen van betalingen en het innen van de contributie. Dat werd een half jaar later een officieel

penningmeesterschap en inmiddels ben ik aan mijn tweede termijn begonnen.

Wat ik al veel langer doe, is meewerken met de werkgroep Landschapsbeheer. Via die activiteit ben ik ook bij de KNNV terechtgekomen. Dat dennetjes trekken, berken uitsteken en wilgen knotten doe ik nog steeds met veel plezier. In het privéleven hoop ik ook meer in de natuur te komen nu ik met pensioen ben. Er is nu tijd om van de fiets af te stappen, stil te staan en rustig om mij heen te kijken en te luisteren. Mijn interesse ligt vooral bij de flora. Planten en bomen blijven tenminste op hun plaats. Iemand zoals ik met een traag reactievermogen, moet het niet hebben van bijvoorbeeld insecten. Voordat ik in de gaten heb dat er iets vliegt of kruipt, is het beestje al weer verdwenen. Komende tijd ga ik proberen de bomen in mijn omgeving te leren kennen. Als ik alle bomen langs het Zeepad in Harderwijk kan benoemen, zal ik al heel tevreden zijn. Ik ben bekend met een redelijk aantal plantennamen, maar ja, hoe heet die plant ook alweer die daar zo prachtig donkerroze staat te bloeien langs de kant? Dat wordt de uitdaging!

Wim Hamer (voorzitter)

Ik heb een achtergrond in HRM en sociale dienstverlening. Ik ben nu 2 jaar lid van de KNNV, samen met mijn vrouw Annelies. Wij vinden het belangrijk om de natuur in goede staat na te laten aan onze kinderen en kleinkinderen. Binnen de KNNV ben ik actief in de fotografiewerkgroep Camera Natura. Ik heb een brede interesse in natuurfotografie waarbij ik wat ik heb gefotografeerd en ook probeer te determineren om mijn kennis te vergroten. Het aantal veldgidsen is groeiende in mijn boekenkast. Ik ben regelmatig te vinden in natuurgebieden in de omgeving, zoals de Stille Kern waar je lekker mag struinen en de Arkemheerpolder. Daar kan ik rustig een uur zitten wachten tot de Grutto's precies op de plek vliegen waar ik ze wil fotograferen of een half uurtje bezig zijn om die ene Pinksterbloem vast te leggen. Als we op vakantie gaan, kijken we altijd of er bijzondere natuurgebieden in de omgeving zijn. Hoewel ik veel nog niet weet binnen de KNNV en nog niet veel mensen ken, zal ik mijn uiterste best doen om onze afdeling zo goed mogelijk te ondersteunen, samen met Mark, Liana, Hanneke, Marianne en Maryke.

Volkert Bakker erelid

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van 21 februari 2026 trad Volkert Bakker af als voorzitter van onze afdeling. Zijn langdurige en enthousiaste inzet werd door het bestuur gecommeerd in een korte toespraak. De aanwezige leden stemden in met het voorstel Volkert tot erelid te benoemen, waarna hem een passende oorkonde overhandigd werd. Hierbij de toespraak van Maryke Mak:

Vandaag neemt Volkert afscheid als voorzitter. Volkert als voorzitter, dat voelt voor ons allen hier heel normaal, bijna alsof het nooit anders geweest is. En het is ook al een hele tijd, om precies te zijn vanaf 2017, maar er ging nog wat aan vooraf en het hield ook meer in.

In augustus 2011 kwam Volkert in het bestuur en werd toen meteen secretaris. Hij nam het bij de jaarvergadering van 2012 officieel over van Janny Habermehl. In zijn eigen introductie in het Linnaeusklokje schreef hij – en dat is wel grappig – dat Marja en hij al dertig jaar lid waren, maar in die tijd nauwelijks met de activiteiten meegedaan hadden: het kwam er gewoon niet van. Tot ze een keer met een KNNV-kamp meegingen en toen waren ze verkocht. Volkert werd actief in de afdeling Noordwest-Veluwe, maar ook landelijk in de kampeercommissie. Belangrijkste motivatie: zo'n leuke club met mensen met veel kennis, daar wil je bij horen, en tegelijkertijd had hij altijd veel plezier in 'iets regelen' samen met andere mensen.

En dat regelen heeft hij gedaan, zeker sinds hij voorzitter was en op een gegeven moment feitelijk ook secretaris, penningmeester, cursuscoördinator, webmaster en PR-contactpersoon. Uit die lange lijst van activiteiten wil ik een paar voorbeelden aanhalen, in willekeurige volgorde en met het zwaartepunt op de laatste jaren. Hierbij laat ik de geëigende taken van een voorzitter even buiten beschouwing.

- Het voorbereiden van een regionale Biodiversiteitsdag in mei 2020. Helaas ging die niet door vanwege corona en daarmee was veel werk voor niets verzet.
- Het meermalen bemannen van de boekenstand van de KNNV-uitgeverij bij landelijke vergaderingen in Nijkerk. Tien procent van de opbrengst was voor onze afdeling.

achtergrondfoto Vlinderstichting, Tim Termaat via Saxifraga

- Meehelpen met de organisatie van Fête de la Nature in Ermelo.
- Verzorgen van de wijziging van onze statuten zoals verplicht vanuit de landelijke organisatie, maar ook meteen met eigen aanpassingen. Een nauwkeurig en tijdrovend klusje!
- Allerlei overleg en afstemming met andere groene verenigingen in de buurt en op verzoek meedenken met gebiedsinrichting door de gemeente Ermelo. En bijdragen aan natuurbeschermingsprocedures van andere partijen.
- Zorgen dat onze activiteiten bekend werden bij de lokale kranten, websites en de VVV.
- Sleutelbewaarder zijn van Het Pakhuis aan het Molenaarsplein, samen met Dick Dooyewaard. Een paar jaar lang openen en sluiten bij activiteiten van de afdeling.
- Het weer opzetten van de minicursussen, samen met Ati Vijge en Gert Schuurman. Op de avond zelf aanwezig zijn met de banner en altijd met iets lekkers. Ook de cursusgelden innen en weer doorsluizen.
- Het opstarten en gaande houden van onze deelname aan de Grote Club Actie: doel geformuleerd, loten geregeld, PR verzorgd.
- Het initiatief genomen tot de vertoning van de film 'Eeuwige bossen' in de Catharinakapel, vorig jaar. Een succesvolle avond, waar echter veel telefoontjes en mailtjes aan vooraf zijn gegaan.

Veel tijd en energie heeft Volkert met name besteed aan de websites van onze afdeling, maar dat deed hij wel met plezier. Hij is druk geweest met ombouwen, aanpassen, verbeteren en van content voorzien. Als een webbeheerder uitviel, nam Volkert het weer over. De handige functionaliteiten die we nu hebben, zijn van zijn hand; bijvoorbeeld de knoppen voor het aanmelden voor activiteiten, en het aan- en afmelden als lid. Plus de bevestigingsmail die de indiener en de organisator vervolgens krijgen.

Bij een terugblik als deze is het gebruikelijk hoogtepunten, maar ook wel dieptepunten te noemen. Niet alles was natuurlijk even leuk. De frictie rond de natuurbeschermingscommissie en het uiteindelijk uiteenvallen hiervan zorgde voor een moeilijke bestuursperiode. Ook waren er overlijdens, zoals van John Smal, Harm Werners en Jan-Willem Jonker. Uitermate geslaagd was wel de viering van het vijftigjarig bestaan in 2021. Volkert was lid van de jubileumcommissie en heeft zich samen met de twee andere leden, en het bestuur dat bijsprong, zeer ingespannen voor een fantastische dag in en rond de Ontspanningszaal in Staverden. Ook speelde hij een grote rol in de totstandkoming van het prachtige jubileumnummer van het Klokje. Vele exemplaren van dit feestnummer heeft hij bovendien zelf op de fiets bezorgd bij leden in en rond Ermelo.

Gelukkig was Volkert wel zo wijs om ook energie te steken in de dingen waar hij zelf lol in had, zoals het ontwerpen van een nieuw visitekaartje en een aansprekender vormgeving voor het jaarverslag. Ook van het Linneausklokje werden altijd meer exemplaren besteld dan nodig voor de leden, omdat hij ze graag mocht uitdelen aan nieuwe deelnemers bij activitei-

ten. Hij aarzelt niet om deze mensen aan te spreken en enthousiast te maken voor de KNNV.

Uit alles wat tot nu toe vermeld is, blijkt dat Volkert de vereniging een zeer warm hart toedraagt. Die liefde zorgde voor een grote en veelzijdige inzet. Een inzet die toch min of meer stiltes plaatsvond. Bescheiden als hij is, nam hij het initiatief tot iets of vulde hij de gaatjes zonder daar veel ruchtbaarheid aan te geven. Hij was wel voorzitter, maar tegelijkertijd de stille kracht op de achtergrond.

En als disclaimer zij vermeld dat Volkert nog veel meer gedaan heeft dan hier genoemd is, zeker ook in relatie tot de landelijke vereniging.

Wij zijn hem daar zeer dankbaar voor.

Werkgroep Landschapsbeheer

De laatste werkdag van de Werkgroep Landschapsbeheer zit erop. Voor het komende seizoen 2026/2027 hebben we de volgende zaterdagen gepland: 19 september, 10 oktober, 7 november (landelijke natuurwerkdag), 21 november, 12 december, 2 januari, 23 januari, 13 februari, 6 maart en 27 maart.

Informatie: landschapsbeheer@noordwestveluwe.knnv.nl.

Arina en Lourens de Wolf

foto Wim Hamer

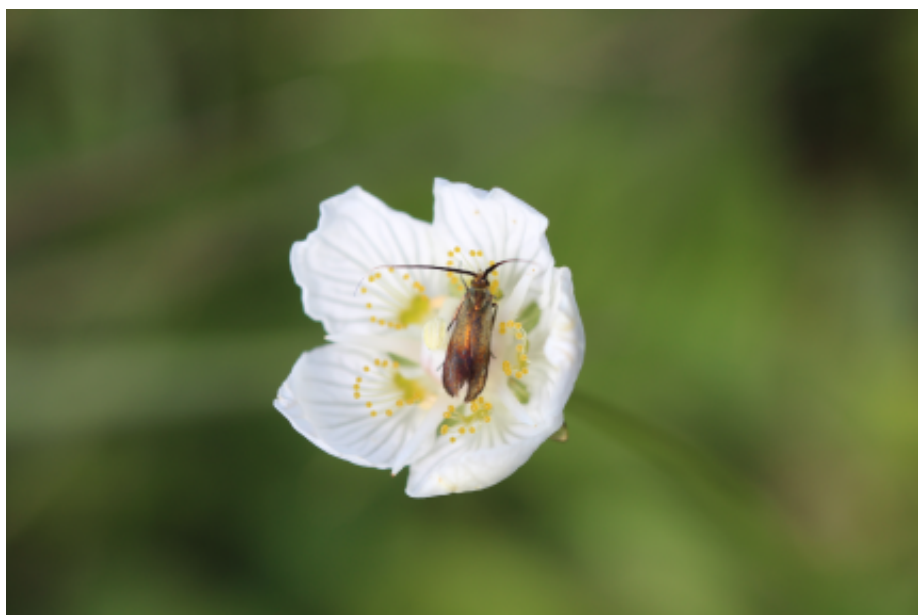
Opstapplaatsen voor excursies

Harderwijk: Slingerbos, een zijweg van de Oranjelaan bij het Shell-station iets voorbij nummer 12 tegenover de fietsenstalling van het Korfbalveld. Voor navigatie: Slingerbos 12, Harderwijk, Ermelo: parkeerterrein hoek Groeneweg/Dirk Staalgeweg voor het Kerkelijk Centrum. Voor de fietstochten is er één startplaats: het VVV-kantoor in Ermelo, Stationsstraat 20, 3851 NH. Bij twijfel over het doorgaan van excursies, b.v. in verband met het weer, wordt men geadviseerd het Gastenboek op de website te raadplegen.

Kopij

Kopij voor Het Linneausklokje 3-2026 graag vóór 1 augustus 2026 mailen naar de redactie:

klokje@noordwestveluwe.knnv.nl. Het gebruik van het daarvoor bestemde formulier op de website verdient de voorkeur als het gaat om aankondigingen van excursies e.d.

Deze zeldzame Koperkleurige langsprietmot vond een Parnassia bloem wel een geschikte plek om op te landen, foto Annemarie Kooistra

Verslagen

Vogelexcursie Vreugderijkerwaard

zaterdag 14 februari 2026

De Vreugderijkerwaard is een uiterwaardengebied langs de IJssel ten westen van Zwolle. Een aantal jaren geleden is dit gebied in het kader van 'ruimte voor de rivier' voorzien van een aantal geulen en stromen om het water bij extreme stijging op te kunnen vangen. De toegang is mogelijk door een aantal bruggen en brugjes die te voet steeds te gebruiken zijn. Voor (water) vogels is het gebied een paradijs, dichtbij Zwolle.

Met zeven belangstellenden vertrokken we om 9.15 uur vanuit Harderwijk richting Zwolle naar de parkeerplaats om bij de schapenboerderij/restaurant Vreugdehoven te parkeren. Daarna liepen we over de dijk en een eerste brug naar een eilandje waar een vogelkijkhut is. Op de brede geulen zagen we vogels waaronder veel Kieviten en Goudplevieren. Ook enkele Grote Zaagbekken waren aanwezig. Plotseling zag iemand een Steltkluut mooi zonbeschenen staan. De hut gaf enige bescherming voor de zeer koude wind. In de struiken op de eilandjes waren helaas geen (trekkende) kleine vogels te zien. Doordat de waterstand in de IJssel niet te hoog was, konden we de vijf kilometer lange laarzenroute over de

Brug naar de Vreugderijkerwaard, foto Wilma Stoof

zomerdijk verder langs de rivier lopen. In de geulen veel Grauwe ganzen, Smienten en Krakeenden te zien. Via de winterdijk liepen we terug naar de parkeerplaats en het restaurant. Omdat we de volledige rondwandeling konden maken, was deze voor ons onbekende route heel geslaagd.

Hans Fondse

foto Wilma Stoof

KNNV zoekt systeem-ecoloog

Eind februari heeft de landelijke KNNV een bijeenkomst georganiseerd met enkele Gelderse afdelingen van de KNNV (Epe-Heerde, Wageningen en wij) en MOB (Mobilisation for the Environment). Johan Vollenbroek was zelf ook aanwezig.

Het was een erg inspirerende dag! Zoals iedereen uit de media kan weten, voert MOB een aantal juridische procedures tegen de Staat. Zij vinden dat de Staat zich aan de eigen regels zou moeten houden. En dat betekent dat de natuur erop vooruit moet gaan. Heel simpel. En de rechter is het met MOB eens. Alleen probeert onze overheid via allerlei geitenpaadjes steeds weer extra emissies van schadelijke stoffen te rechtvaardigen.

Bij MOB is voldoende juridische kennis aanwezig. Maar wat ze missen is ecologische systeemkennis. De KNNV onderscheidt zich juist van andere natuurverenigingen doordat die kennis ook aanwezig is. Althans, dat denken wij.

Is er iemand in onze afdeling, die wel zin heeft om mee te denken en zich hierin te verdiepen? Als er iemand is die zich hierdoor aangesproken voelt, wil ik die persoon graag veel uitgebreider informeren en in contact brengen met de trekker van het project voor de KNNV: Martine van Schaik.

Volkert Bakker, tel 0341-424293

foto Wilma Stoof

Nachtvinders kijken

door: Mark Overmars Nu de nachten weer warmer worden, komen er steeds meer soorten nachtvinders tevoorschijn. In totaal komen in Nederland meer dan 2.000 soorten nachtvinders voor, maar de meeste mensen hebben er slechts een handvol van gezien. Toch is het bekijken van nachtvinders eenvoudig en zeer fascinerend.

Soorten nachtvinders

Nachtvinders worden verdeeld in macro's en micro's. De macro-nachtvinders, waarvan er ongeveer 800 soorten in Nederland voorkomen, zijn meestal wat groter, maar er zijn ook micro's die groot zijn, zoals de bekende Buxusmot, en macro's die klein zijn, zoals de Kleine groenuil. Belangrijke families van macro's zijn de Pijlstaarten, Uilen en Spanners.

Van de micro-nachtvinders komen meer dan 1.400 soorten in Nederland voor. Nachtvinders met het woord mot in de naam zijn micro's, zoals de vele soorten grasmotten. Ook de bladrollers horen tot de micro's.

Sommige mensen denken dat alle nachtvinders klein zijn en er donker en saai uitzien. Maar dat is zeker niet het geval. Wist je dat de grootste vlinder die in Nederland voorkomt een nachtvinder is? De Ligusterpijlstaart heeft een spanwijdte van wel 12 centimeter. Andere nachtvinders hebben prachtige kleuren en patronen, zoals bijvoorbeeld de Grote beer.

Ligusterpijlstaart, foto Mark Overmars

Grote beer, foto Mark Overmars

Veel foto's van nachtvinders (en andere insecten) kun je vinden op mijn website www.insectenfotograferen.nl. Voor heel veel informatie over nachtvinders, zie de website van de vlinderstichting (www.vlinderstichting.nl) of, voor micro's, www.microvlinders.nl.

Nachtvinders zien

Er zijn nachtvinders die vooral overdag actief zijn. Zo zullen veel mensen wel eens een Kolibrievlinder, Sint-Jansvlinder of een Gestreepte goudspanner gezien hebben. Het aantal soorten dag-actieve nachtvinders is zelfs veel groter dan het aantal soorten dagvlinders. Ze hebben vaak prachtige kleuren.

Kolibrievlinder, foto Mark Overmars

Maar de meeste nachtvinders komen alleen 's nachts tevoorschijn en om deze soorten te zien, moet je ze lokken. Daar zijn verschillende methoden voor die we hieronder beschrijven. De grootste kans op (veel) nachtvinders heb je op een warme avond met weinig wind. Bij voorkeur is het bewolkt zodat de maan niet zichtbaar is. Je kunt dit overal doen, ook in je tuin of zelfs op een balkon, mits er niet te veel omgevingslicht is. Hoe donkerder het is, hoe beter. Nachtvinders zijn er het hele jaar door, maar de piek ligt in de zomer.

Laken en lamp

De eenvoudigste manier om nachtvinders te lokken, is het gebruik van een laken en een lamp. Span het laken tussen twee palen of bomen of maak het vast aan een muur. Een witte muur of garagedeur kan ook gebruikt worden. Vervolgens plaats je er een lamp voor. Een gewone lamp werkt niet goed. Nachtvinders worden vooral aangetrokken door ultraviolet licht (UV) of licht dat daar dichtbij zit. De goedkoopste oplossing is om een tweedehands gezichtsbrunner te gebruiken. Die zijn vaak voor een paar euro te koop in een kringloopwinkel. Je kunt ook bij diverse online winkels speciale 100W UV LED-panels kopen voor zo'n € 25. Deze lijken zwak blauw licht te geven maar in werkelijkheid geven ze krachtig UV-licht af. Er zijn ook speciale lampen voor nachtvinders, zoals de ML lampen, bijvoorbeeld te koop bij Vermandel (<https://www.vermandel.com/>). Ik gebruik zelf twee UV LED-panels en een ML lamp, maar dat is zeker niet nodig. De lampen kunnen niet tegen regen!

Mijn opstelling voor nachtvlinders, foto Mark Overmars

Zet de lamp aan zodra het donker wordt en de nachtvlinders zullen erop afkomen. (Er komen ook andere insecten op af, zoals muggen, schietmotten, en soms hoornaars.) Je hoeft er niet bij te blijven. De nachtvlinders blijven op het laken of op de grond eronder zitten. Als je van tijd tot tijd gaat kijken, kun je ze bewonderen. Ze blijven meestal stilzitten, dus je kunt ze ook goed van dichtbij fotograferen. Zet na afloop de lamp uit. Je kunt het laken gewoon laten staan. De nachtvlinders vliegen dan vanzelf ergens anders heen. Wil je dit een keer proberen dan heeft de afdeling een laken met frame en lamp die je kunt lenen. Neem hiervoor contact op met Dick Dooyewaard.

Een kleine Geelpurperen spanner op het laken, foto Mark Overmars

Groot avondrood in de LED-emmer, foto Mark Overmars

Een LED-emmer

Een LED-emmer wordt gebruikt om nachtvlinders te vangen. Deze bestaat uit een grote emmer met een trechter en daarboven een lamp en wat plaatjes doorzichtig perspex. De nachtvlinders worden door de lamp aangetrokken, komen tegen de plaatjes aan en vallen door de trechter in de emmer. Daar plaats je wat eierdozen waartussen de nachtvlinders gaan rusten.

Zet de LED-emmer bij zonsondergang buiten op een donkere plek. In de ochtend maak je de emmer open en kijk je wat erin zit. Plaats de nachtvlinders daarna op een beschutte plek, zodat ze niet door vogels opgegeten worden.

De LED-emmer van de Vlinderstichting, foto Mark Overmars

Een Rietgrasuil op stroop, foto Mark Overmars

LED-emmers kun je kopen bij de Vlinderstichting of bij Vermandel. Je kunt ze ook zelf maken. Instructies voor een eenvoudige vlinderval vind je op mijn website: <https://www.insectenfotograferen.nl/extra>. De Vlinderstichting meet de verspreiding van nachtvlinders in Nederland. Hiertoe hebben ze het meetnet nachtvlinders opgezet. Hier kun je heel eenvoudig aan meedoen. Je zet dan de LED-emmer regelmatig op dezelfde plek neer en geeft de volgende ochtend met een app door welke nachtvlinders erin zaten. Als je mee wilt doen kun je met korting een LED-emmer aanschaffen. Voor meer informatie, zie: <https://vlinderstichting.nl/wat-kan-jij-doen/tellen/meetnetten/meetnet-nachtvlinders/> Onze afdeling heeft ook een LED-emmer. Als je die een keer wilt lenen, neem dan contact op met Dick Dooyewaard.

Een mooie klus

door: Maryke Mak

Zaterdag 7 maart werkten we voor de tweede keer dit seizoen op het landgoed Volenbeek tussen Ermelo en Putten. ‘Landgoed’ klinkt heel chic, maar je bent gewoon bezig in buitengebied zoals we dat in deze omgeving zoveel hebben. Nog wat klimop verwijderen van de bomen in de buurt van de Beekweg en het heideveldje ontdoen van de laatste grove dennetjes. Na de vroege pauze ging een groepje met beheerder Arjen Ruiter mee het bos in. Doel was de Volenbeek. Hij bracht ons naar een kruising van zandwegen, waar de Volenbeek via een duiker onderdoor stroomde. Het is dat Arjen het zei, want er was van een beek niet veel te zien. Een eindje verderop wel, maar de stroming was gering en er lag vooral veel blad op het water. De klus was om de beek enigszins op te schonen door vooral blokkades van bladproppen en grote takken te verwijderen. Het was in een stuk bos waar machientjes er niet goed bij konden.

Het was een leuke maar inspannende klus. Gewapend met brede harken en sloothaken posteerden wij ons op de steile en soms gladde oevers om onzichtbaar ‘spul’ uit het water omhoog te trekken en hoog achter ons op de bosbodem te mik-

Stroop smeren

Niet alle nachtvlinders komen op licht af. Sommige andere soorten kun je lokken met stroop. (Maar er zijn ook veel soorten nachtvlinders die helemaal niet eten.) Er zijn vele recepten voor nachtvlinderstroop te vinden op Internet. Meestal gebruik je stroop of appelstroop, suiker, overrijpe bananen, en iets waar alcohol in zit. Meng het goed en laat het een paar dagen gisten. Smeer de stroop bij zonsondergang op wat bomen. Ga na een uurtje kijken met een zaklamp. Doe dit voorzichtig want de nachtvlinders zijn wakker en vliegen snel weg. Je moet regelmatig terugkomen want zodra de vlinders genoeg gegeten hebben, vliegen ze weer weg.

Nachtvlinderavonden

Bij onze afdeling organiseert de werkgroep vlinders en insecten een aantal keer per jaar een nachtvlinderavond waarbij we op verschillende locaties vaak met meerdere lakens en stroop nachtvlinders lokken. Het is heel leuk om een keer mee te gaan. Er zijn altijd mensen aanwezig die de verschillende soorten kunnen determineren. En je kunt er mooie foto’s van maken. Voor 2026 zijn de volgende avonden gepland.

- 23 mei, bij Peter Teune in Ermelo
- 10 juni, schaapskooi op de Ermelose hei
- 24 juli, locatie nog onbekend
- 22 augustus, bij Schovenhorst in Putten
- 5 september, natuurtuin Ermelo

Het moet natuurlijk wel goed weer zijn, anders worden de avonden verschoven. Je kunt je opgeven via de activiteiten-agenda op de website.

ken. Dat lukte al met al heel aardig en de inspanning werd beloond doordat het water zichtbaar weer begon te stromen. Het was steeds zoeken naar een goede plek om te staan en de kaplaarzen waren niet overbodig. Helaas kregen we het werk niet helemaal af. Op een gegeven moment was het twaalf uur en toen was het ook wel goed geweest. Maar wát een mooie klus, in een prachtig beukenbos en op een plek waar we ongemerkt zo vaak langs zoeven met de trein.

foto Maryke Mak

Een oude enclave bij Het Soerel

door: Peter Pfaff

Eerst maar eens dat lastige woord 'enclave', voor wie dat niet kent: een enclave is een stuk grondgebied dat door vreemd grondgebied is ingesloten. Halverwege de weg Nunspeet / Epe, ligt zo'n enclave die Het Soerel wordt genoemd. Wanneer je over de N 795 rijdt, is deze enclave eenvoudig te herkennen aan de open weilanden links en recht van deze weg. Precies ter hoogte van deze enclave bevindt zich een scherpe bocht in de weg.

Geschiedenis van Het Soerel

De oude enclave kent best wel een interessante historie. Zo leefden er omstreeks het jaar 998 al mensen nabij Het Soerel en op een kaart uit begin 19e eeuw wordt Het Soerel mede aangeduid als 'Posthuis', gelegen aan de toenmalige route Arnhem - Elburg. De Gelderse Volksalmanak van 1856 geeft een zeer nauwkeurige omschrijving van de toenmalige bebouwing van Het Soerel en de aldaar gehouden schapenmarkten.

Citaat uit: Geldersche volks-almanak 1835, blz. 215 t/m 217: Bij het verlaten van het Gorteler-bosch volgen wij de tra of omgeploegde strook van het bosch, en betreden den breeden veldweg, die in eene rechte lijn naar de herberg het Soerel leidt, gelegen op de grensscheiding der gemeente Epe. Zij bestaat uit eene bouwmanswoning met afzonderlijken paardenstal voor tachtig paarden, ten gerieve der kooplieden, die hier gewoonlijk met hunne koppelpaarden overnachten. Het Soerel ligt te midden der heide als eene oase in de wildernis, aan den voet der Woldbergen. Voor den bouwhof verheft eene eeuwenheugende linde haar statigen kruin en verstrekt daar als tot baak in de uitgebreide naakte heidevlakte.

En even verder:

Beroemd is de schapenmarkt, die hier, tweemaal des jaars, telkens drie dingsdagen na elkander gehouden wordt. Het Soerel neemt dan een levendig voorkomen aan. Dan stroomt eene menigte rijtuigen toe, terwijl tenten, koekkramen, tafels met krentenbrood, hakblokken, de rollebol en allerhande koopwaar, lederen riemen voor dorschvlegels, allerhande soorten van zeven en hamelbellen, het voorplein en de banken om de linde innemen, zoodat de bevolking wel honderdmaal verdubbeld schijnt te wezen. Een eenvoudig afschutsel of rekwerk van ruwe dennenslieten is voldoende om de ten verkoop aangeboden schapen in afzonderlijke vierkante vakken af te sluiten. Omtrent het middaguur wordt de schapenmarkt regt levendig. Dan is het huis het woeligst, en zijn de toegangen bijna verstopt. Onbeschrijfelijk is het geraas en gejoel en gebabbel der onderhandelende menigte, vermengd met het geblaas der verkochte, nu, ten teeken daarvan, met rood krijt gemerkte schapen.

In de Volksalmanak wordt ook een aarden wal omschreven die rondom het bouwland was aangelegd. Restanten van deze

Ansichtkaart uit 1946

aarden wal zijn ook nu nog op tal van plaatsen te herkennen. De toenmalige bebouwing op Het Soerel is inmiddels verdwenen. Vanaf 1890 werd deze bebouwing (herberg) bewoond door de familie Reezicht. In verband met het voornemen de Eperweg te reconstrueren is de bebouwing in 1969 gesloopt; de reconstructie is echter nooit uitgevoerd.

Ondergrond en natuurhistorie

Vanuit natuurhistorisch oogpunt is de ondergrond van Het Soerel van belang. Om dit te verklaren moeten we in gedachten terug naar de voorlaatste ijstijd (het Saaliën). In deze periode reikte de ijsgletsjers tot ver in ons land. Het landijs duwde grote hoeveelheden zand en grind voor zich uit, waarmee aan de huidige stuwwallen hun eerste ruwe vorm werd gegeven. Het ijs reikte in die periode ongeveer tot de huidige lijn Haarlem -Amersfoort. Het Soerel bevindt zich op de oostelijke Veluwe stuwwal, die is gesitueerd tussen Arnhem in het zuiden en Hattem in het noorden. In die tijden werden ook de leemlagen gevormd / afgezet die we tegenwoordig op enkele locaties op de Veluwe aantreffen. Soms zitten deze dieper onder de oppervlakte, maar op diverse plaatsen ook liggen ze vrijwel aan de oppervlakte. We noemen dit het dagzomen van leemlagen. Op de droge Veluwe zandgronden hebben deze dagzomende vochtige leemlagen vaak een hoge natuurhistorische waarde. Het behoud en een optimaal beheer van deze elementen kan van groot belang zijn voor het (lokaal) voortbestaan van een gevarieerde en soms zeer zeldzame flora en fauna. Denk b.v. aan de leemputten nabij Staverden. De relatief rijk van mine-

Kaarten van het gebied, links uit 2024, rechts uit 1850. Bron: www.topotijdreis.nl

Berghertshooi, leemkuil Het Soerel, foto Peter Pfaff

rale voorziene leembodem heeft ook een duidelijk effect op de lokale vegetatie. Als gevolg van stagnerend regenwater doet zich bovendien geregeld het feit voor dat er een vrijwel permanent oppervlaktewater ontstaat.

In het verre verleden vond vestiging van de eerste mens veelal plaats op plaatsen waar de bodem van nature rijker was. Vaak zullen dit de rivier- en beekdalen zijn geweest, maar naar men vermoedt hebben ook de locaties waar leemlagen aan de oppervlakte liggen, aantrekkingskracht gehad op de mens. Immers, reeds in de vroege historie had men ontdekt dat leem zeer nuttig was als bouw materiaal voor woningen (hutten) en als meststof voor de akkers. De toepassing van leem als bouwen meststof staat voor wat betreft een andere leemkuil nabij het meer richting Epe gelegen Tongeren heel aardig beschreven in het boekje 'Tongeren, De geschiedenis van een Veluws buurtschap'.

Een moordwants

door: Annemarie Kooistra

Vol verwondering keek ik naar de margriet waar ik voor stond. Op zijn bloemhoofdje zat een insect met een heel aparte vorm. Op dit moment bevond ik mij op een kalkgrasland in het zuiden van België en daar kun je bijzondere soorten ver-

Moordwants krijgt bezoek van Schijnboktor, foto Annemarie Kooistra

In het boekje 'Handel en wandel op de Noord-Veluwe' van C.A. van Baarle, wordt een relatie gelegd tussen de aanwezigheid van leemkuilen, grafheuvels en (prehistorische) wegen. Deze 'leemroutes' zijn waarschijnlijk zeer oud, gelet op het gegeven dat veel grafheuvels, welke in de onmiddellijke nabijheid van deze routes zijn gesitueerd, worden gedateerd in de prehistorie. De vondst nabij Het Soerel van artefacten uit de vroege bronstijd (1750-1350 v. Chr.) duidt erop dat ook hier gedurende de prehistorie al een verblijfplaats is geweest.

In meer recente perioden werd leem ook gebruikt als toeslagmateriaal voor de zgn. leem-grindwegen. In de bermen van deze inmiddels veelal geasfalteerde wegen heeft zich veelal tot op de dag van vandaag een aan leem gebonden vegetatie kunnen handhaven (een goed voorbeeld daarvan is de Stakenbergweg). Plaatselijk kan deze leemgebonden vegetatie natuurlijk ook zijn ontstaan doordat die wegen een dagzomende leemlaag kruisen. Op deze wijze geeft de aanwezigheid van bepaalde leemminnende planten ons een aanwijzing over de ontstaansgeschiedenis van wegen.

De toepassing van leem leidde er toe dat verspreid over de Veluwe zgn. leemkuilen zijn ontstaan. Ook op Het Soerel is dat het geval. Rondom de enclave liggen er een drietal welke steeds zijn gelegen op het terrein van een andere beheerder. Ook hier heeft zich in de loop der jaren een interessante vegetatie kunnen ontwikkelen. Zo groeit er o.a. Hokjespeul, Berghertshooi, Fraai hertshooi en Bochtige klaver.

De plantenwerkgroep van onze afdeling heeft toestemming gekregen om dit jaar één van deze leemkuilen te betreden en nader te onderzoeken. In dat verband verwijs ik graag naar het programma elders in dit Linnaeusklokje.

wachten. Het betreffende insect kwam mij bekend voor. In een Duitse wantsen- en cicadengids stond een foto van deze soort ; zijn naam luidde: *Phymata crassipes*, een wantsensoort die noordelijk van de Alpen hier en daar op droge en warme weilanden in mei en juni gevonden zou kunnen worden. Hij meet 8 tot 9mm.

Deze moordwants (hij heeft nu de Nederlandse naam Rand-

Moordwants met prooi, foto Annemarie Kooistra

roofwants gekregen) had een prooi gevangen. Op dezelfde Margriet bevond zich ook een schijnboktor. Nieuwsgierig bleef ik kijken wat er ging gebeuren. Plotseling ging de schijnboktor bovenop het vrouwtje moordwants staan. Het was een vrouwtje, want zij was geel gekleurd en het mannetje moordwants is bruin van kleur.

Hoe het afliep weet ik niet, want er viel in dit gebied nog veel meer te bewonderen. Deze moordwants werd opgegeven op het Belgische meetnet en bleek daar ook zeldzaam te zijn.

Paddentrek

door: Bert Eveleens

Maandag 23 februari 2026 was het mijn beurt om op Leuvenum (Ermelo) de padden over te zetten. De vrijdagmorgen daaraan voorafgaand hadden we met een man of wat langs de weg het gaas geplaatst en emmers ingegraven. En vandaag was het de eerste keer dat het mijn beurt was om de emmers te legen. Als beginnening nam coördinator Hans mij mee en liet zien hoe het in z'n werk gaat. De weersomstandigheden registreren en natuurlijk wát je aantreft. De opbrengst uit de 30 ingegraven emmers was op deze winter/voorjaarsmorgen: zeven padden en kikkers en drie Kleine watersalamanders. De diertjes hebben we aan de overkant van de weg weer losgelaten in de vijver van Huis Leuvenum.

Doordat er een flinke groep vrijwilligers is, was ik maar drie keer aan de beurt. Een uurtje werk (meestal) en in het begin van de morgen. Prima te doen dus. En érg leuk!

Kleine watersalamander, foto Bert Eveleens

Groene kikkers, drie Kleine watersalamanders en een Gewone pad, foto Bert Eveleens

Groene kikker, foto G. de Jong

Werkgroep Natuurgegevens

door: Lex Groenewold

Na een aantal rustige jaren is de werkgroep natuurgegevens weer actief. We gaan concreet naar een gebiedje kijken door de bril van ‘basiskwaliteit natuur’. Andere werkgroepen kunnen hier overigens aan bijdragen! Graag zelfs.

Basiskwaliteit natuur

De basiskwaliteit natuur is een vrij nieuw concept. Het is een beleidsmatig begrip dat in Nederland wordt gebruikt om een minimale, brede natuurkwaliteit in het hele land te waarbor-

gen – dus óók en met name **buiten** de klassieke natuurgebieden. Het is ontwikkeld om de leefomgeving van planten en dieren te verbeteren én de natuur dichterbij mensen te brengen. Het idee is dat als een gebied goed is voor ‘gewone’ soorten, de meer speciale soorten ook makkelijker zullen (terug-)komen in een gebied.

De natuur houdt niet op bij de grens van bos of hei. Basiskwaliteit natuur geeft een soort minimumwaarde voor het beheer van landschap, landbouwgrond, bermen, watergangen, wijken en bedrijventerreinen.

De positie van BKN voor het Nederlandse landschap en wat er nodig is (monitoring condities en uiteindelijk monitoring algemene soorten) om Nederland uit de natuur- armoede te brengen (uit: Kennisdocument Basiskwaliteit Natuur, Meesters et al. 2024).

Belangrijk om te weten is dat het niet gaat om het behalen van de strenge kwaliteitseisen zoals in Natura 2000 gebieden, maar om een brede natuurkwaliteit in de gemeente, dus ook in de gewone en de eigen leefomgeving.

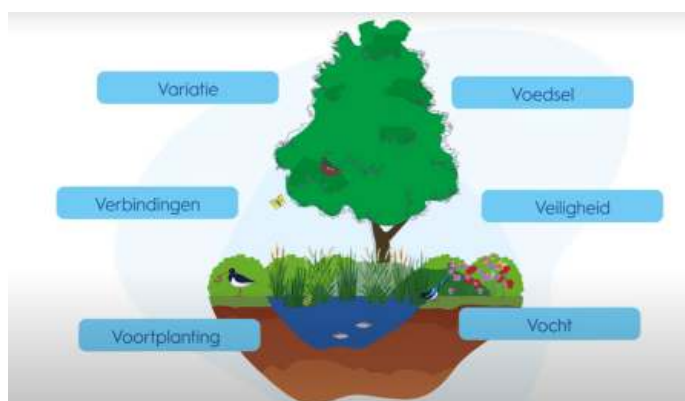
Uitgangspunten:

- Voldoende leefgebied voor algemene planten- en diersoorten, zoals insecten, weidevogels, egels, muizen, amfibieën en algemene vogelsoorten,
- Een gezonde bodem en waterkwaliteit, bijvoorbeeld voldoende structuur, weinig vervuiling en ruimte voor natuurlijke processen,
- Een landschappelijke structuur, denk aan houtwallen, sloten, singels, akkerranden, bosranden, bloemrijke ber-

- men en extensieve graslanden
- Veilige migratiemogelijkheden voor dieren, ecologische verbindingen en rustgebieden
- Minder druk van verstoring, verdroging, vermesting en versnippering zodat algemene soorten niet langzaam verdwijnen.

Het lijkt best wel een leuk concept om de staat van de natuur in onze omgeving weer te geven. Na een soort basisbepaling is dan in te zetten op (haalbare) doelen om de kwaliteit te verhogen.

Er zijn diverse opties om mee te starten, bijv. een indeling in wijken en/of gebieden. Dan vaststellen welke indicatorsoorten daarvoor van belang zijn, of die aanwezig zijn en of er een

BASISKWALITEIT NATUUR

MET BASISKWALITEIT NATUUR ALS MINIMUMNIVEAU VOOR BIODIVERSITEIT IN EEN GEBIED HEB JE:

Een helder streefdoel voor bijvoorbeeld de omgevingsvisie en het omgevingsplan.

Een instrument om voor elk landschap aan te geven welke acties nodig zijn om de voor dat landschap karakteristieke, 'algemene' planten en dieren te stimuleren.

Een onafhankelijke meetlat gebaseerd op een gedegen analyse.

Een basis om met belanghebbenden aan de slag te gaan met het herstellen van de omgeving.

Andere werkgroepen

Het zou mooi zijn als andere werkgroepen ook één of twee keer door het gebied zouden lopen in verschillende perioden van het jaar. Noteer wat er wordt waargenomen en kijk ook eens naar verschillen in natuurkwaliteit. Wellicht ziet u mogelijkheden om de kwaliteit te verbeteren. Bijvoorbeeld door delen te verbinden of door andere planten/struiken, hekken weg, maaibeheer e.d.

Uit de verzamelde gegevens kunnen we hopelijk bruikbare tips en adviezen geven richting de beide gemeenten. Ook is het plan waar mogelijk bewoners te betrekken bij de natuurwaarden rondom hun woonomgeving.

Week van de biodiversiteit 15-25 mei

In de week van de biodiversiteit is een startwandeling door het gebied gepland op woensdag 27 mei. Start om 19.00 uur bij het tunneltje fietspad Zwartepad aan de Ermelosche kant van de Groenezoomweg. Graag van tevoren aanmelden.

Veel wandelplezier.

Dick Dooyewaard, Peter Pfaff, Dico Kalkman, Lex Groenewold

Voorstel Project Groenezoomweg

Op de grens van Ermelo en Harderwijk ligt het gebied De Groene Zoom. Harderwijk heeft voor deze strook beleid vastgesteld en wil daar een mix realiseren van wonen en werken in het groen. Ermelo heeft geen beleid voor deze strook maar heeft wel natuurinclusief beleid. Dat wil zeggen dat bij nieuwe plannen afhankelijk van de oppervlakte van het plan een aantal natuurlandpunten nodig is. Punten zijn dan te krijgen door toepassen van natuurinclusieve maatregelen, zoals het plaatsen van nestkasten, een bomenhaag, een boomgaard, inheemse struiken, vleermuisvoorzieningen, halfverharding, enz.

De werkgroep heeft een rondje gelopen in het gebied en was eigenlijk best aangenaam verrast over de diversiteit en afwisseling in het gebied. Hiernaast een kaartje van het deel waar we aan denken. Het betreft een strook tussen het Zwartepad en het Kasteel.

Wat doet u met uw waarnemingen?

Buiten lopen in de natuur of gewoon in de tuin. Je komt zo maar van alles tegen of je hoort/ziet een speciale vogel. Mooi en leuk. Maar wat doe je vervolgens met die waarnemingen? Je kunt ervoor kiezen om er niets mee te doen. Ook prima. Maar als we de natuur een handje verder willen helpen, dan zou je ervoor kunnen kiezen je waarneming op te slaan in waarneming.nl. Die waarnemingen worden gecheckt door validatoren. Goedgekeurde waarnemingen komen vervolgens in een landelijke database. Er zitten al miljoenen waarnemingen in. Die helpen natuurbeheerders en overheden om de staat van de natuur mee in beeld te brengen. Wat komt er in mijn gebied/terrein/gemeente voor? Van beschermde of rode-lijst-

soorten komt de precieze waarneming vaak niet in beeld. Je kunt overigens ook zelf aangeven of je waarneming zichtbaar mag zijn. Als u nog geen account heeft, dan kunt u die eenvoudig aanmaken (www.waarneming.nl). Misschien gebruikt u ook wel een app als ObsIdentify (Android via de Playstore op de mobiel), geschikt om soorten op naam

te brengen door het nemen van een foto. De app geeft niet altijd de juiste waarneming, maar wordt wel steeds beter. Als je de waarneming opslaat, dan komt deze automatisch in waarneming.nl terecht. Zo gaat uw waardevolle waarneming niet verloren.

Weiland en elzen Groenezoom, foto Lex Groenewold

Steenuil

door: Gerhard Pape

In het jaar van de Steenuil is er ook dit jaar weer een uiltje met partner in m'n kast.
De hele winter alleen, maar nu is er af en toe gezelschap.
Hopen dat het dit jaar lukt met de leg.
Vorig jaar niet, blijkbaar bij een buur-kast ingetrokken.
Jaar daarvoor, 2024, erg ongelukkig bezig geweest met broeden. Eitjes vaak bloot laten liggen. Maar 1 uitgekomen en nog niet groot geworden ook helaas.
In 2023 wel 4 jongen groot geworden en geringd.

Excursies en avonden

KNNV Weekend Natuurbeleving

donderdag 7 mei 2026

13:00 uur Winterswijk

Net als vorig jaar gaan we met een aantal natuurliefhebbers een paar dagen op pad in de natuur. De keuze is gevallen op het weekend van donderdag 7 mei tot en met zondag 10 mei. De bestemming is de omgeving van Winterswijk.

Iedere deelnemer zoekt zelf een eigen locatie voor de overnachting, reserveert en betaalt dit ook zelf. Als hij of zij uiteindelijk toch niet mee kan, zijn de gemaakte kosten uiteraard ook voor eigen rekening. Men kan zo naar eigen smaak kiezen voor een low-budget-overnachting op b.v. een camping, een hotel of B&B, caravan of een huisje. Als iedereen dat zoekt in de directe omgeving van Winterswijk, dan zitten we redelijk bij elkaar in de buurt en kunnen we steeds in de ochtend na het ontbijt ergens afspreken om vandaar uit gezamenlijk de omgeving te verkennen. Ieder zorgt dagelijks ook zelf voor een lunchpakket en de (eenvoudige) avondmaaltijd doen we bij voorkeur (maar niet verplicht) weer met elkaar. In de omgeving van Winterswijk zijn ruim voldoende overnachtingsmogelijkheden, maar zorg wel tijdig voor een reservering (eigen verantwoordelijkheid).

We vertrekken in de loop van donderdagmorgen 7 mei vanuit Ermelo / Harderwijk. Aan het begin van de middag treffen we elkaar op een nader te bepalen locatie, voor een eerste wandeling met aansluitend de mogelijkheid van een gezamenlijke maaltijd. Initiatieven om samen richting Winterswijk te rijden, laten we aan de deelnemers over. Hiertoe wordt t.z.t. een lijst van de deelnemers en hun telefoonnummers verspreid.

Groepsfoto KNNV-weekend Limburg 2025, foto Peter Pfaff

Vrijdag, zaterdag en zondag hebben we gezamenlijke doelen. Dat kunnen zijn: Willinks weust, Kalksteengroeves (met gids), Oehoe, Korenburger, Woolds en/of Vragenderveen, het grensgebied met Duitsland en Bekendelle. Genoeg moois om ons enkele dagen te vermaken. Het weekend heeft geen thema en is aldus voor iedereen geschikt, of je nu liefhebber bent van insecten, planten of gewoon van het fraaie Oost-Achterhoekse landschap, iedereen is welkom.

In de loop van de zondagmiddag reizen we weer terug richting Noord-Veluwe. Informatie: Peter Pfaff, p.pfaff38@gmail.com, 06-10358554.

Aanmelden uiterlijk 30 april 2026 via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Wandelen met oog voor de natuur Kroondomein Het Loo

woensdag 13 mei 2026

Vertrektijd 9:00 uur Parkeerplaats Bosloo 7313 AC; voor navigatie Google Maps <https://maps.app.goo.gl/JhkKy7im53jBwZ4o7>
Paleispark Het Loo heeft talrijke mooie plekken. We wandelen via koninklijke lanen langs veldvijvers, historisch

Het Loo, foto Martin van Hemert

Het Loo, foto Martin van Hemert

badpaviljoen, het theepaviljoen, sprengen, paardenbegraafplaats en een oude schietbaan. Dit alles doen we onder leiding van een ervaren gids. Aan deze wandeling van maximaal 10 km zijn kosten verbonden, namelijk €4 per persoon. Dit bedrag is inclusief de toegang voor het park.

Informatie: Martin en Emke van Hemert, wandelen@noordwestveluwe.knnv.nl, 06-44140532

Aanmelden via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Op zoek naar de Aardbeivlinder en andere insecten in het Veteranenbos

donderdag 14 mei 2026

Vertrektijd carpool Harderwijk: 8:45 uur, Ermelo: 9:00 uur

Verwachte eindtijd: 14:30 uur

Vorig jaar hadden we een geweldige excursie naar het Veteranenbos nabij Schaarsbergen met heel veel mooie waarnemingen. Het Veteranenbos is onderdeel van het Landgoed Vrijland (70 ha.). Het is een bosterrein op zandgrond met veel open plekken, waarop begroeiing van diverse kruidachtige. In deze tijd van het jaar hebben we kans op de Aardbeivlinder, maar er zijn vast ook weer veel andere insecten te vinden.

Informatie: Peter Pfaff, p.pfaff38@gmail.com, 06-10358554

Aanmelden uiterlijk 10 mei 2026 via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Zoeken naar goudveil bij Ugchelen

zaterdag 16 mei 2026

Vertrektijd carpool Harderwijk: 13:00 uur, Ermelo: 13:15 uur

We gaan bij Ugchelen op zoek naar goudveil. Ugchelen ligt tussen Apeldoorn en Hoenderloo. Goudveil is een plantje dat vooral voorkomt langs heldere en zuurstofrijke beken. Er zijn twee soorten in Nederland te vinden: Verspreidbladig- en Paarbladig goudveil. Beide soorten zijn in Nederland zeldzaam. Paarbladig goudveil heb ik hier gevonden

Aan de randen van de Veluwe zijn in het verleden sprengbeken gegraven om watermolens aan te drijven. Men zocht dan plekken waar water uit de hogere gedeeltes van de Veluwe kwam. Dit is een spreng en van daaruit groef men dan een zogenaamde sprengbeek. Dit water was zeer zuiver en zuurstofrijk. Hierdoor hebben deze beken een specifieke flora en fauna. Naast goudveil komt hier ook de zeldzame Beekprik (een vis) en Beekmijtertje (een paddenstoel) voor. Het Beekmijtertje heb ik hier ook waargenomen.

Informatie: Michiel de Vries, michieldevries10@gmail.com, 06-19957934

Aanmelden uiterlijk 14 mei 2026 via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Paarbladig goudveil, foto Michiel de Vries

Planteninventarisatie Het Soerel

woensdag 20 mei 2026

Vertrektijd carpool Harderwijk: 9:15 uur, Ermelo: 9:00 uur

Verwachte eindtijd: 12:00 uur

Halverwege de weg van Nunspeet naar Epe ligt de enclave Het Soerel. Rondom deze enclave zijn drie leemkuilen gesitueerd die een - voor Veluwe begrippen - bijzondere planten rijkdom

herbergen. De plantengroep van onze afdeling gaat één van deze leemkuilen dit jaar inventariseren. Ruim 20 jaar geleden is deze kuil ook al eens onderzocht, maar een actueel inzicht in de soortenrijkdom ontbreekt. Wij willen de leemkuil dit jaar dan ook viermaal bezoeken, zodat we een zo volledig mogelijk beeld krijgen. Het bezoek zal steeds ca. een dagdeel in beslag nemen. Opzet is de inventarisatie af te ronden met een mooi verslag en dit aan te bieden aan de lokale terreineigenaar. De terreineigenaar heeft ons gevraagd ook aanbevelingen te doen voor het toekomstig beheer van deze leemkuil. Geïnteresseerd? Ga gerust een keertje met ons mee.

Informatie: Peter Pfaff, p.pfaff38@gmail.com, 06-10358554

Aanmelden uiterlijk 17 mei 2026 via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Vogelwandeling in de Flevopolder

woensdag 20 mei 2026

Vertrektijd carpool Harderwijk: 18:45 uur, Ermelo: 18:30 uur

Verwachte eindtijd: 22:30 uur

Dit is de week van de biodiversiteit. We starten in de Kapteins hut om 19.00 uur en vervolgen de wandeling over de Karekietweg. We verwachten bos-, water- en weidevogels te horen en te zien.

Informatie: Hans Fondse, jmfondse@gmail.com, 0341-557276
Aanmelden uiterlijk 14 mei 2026

Ontdek de kleine marterachtigen

donderdag 21 mei 2026

20:00 uur De Witte Heide, Kerklaan 5a, Ermelo

Verwachte eindtijd: 22:00 uur

De kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing) vormen een beetje een 'vergeten' soortgroep. Ze hebben een verborgen en complexe leefwijze en laten zich niet gemakkelijk zien.

In deze lezing aandacht voor de kenmerken, verschillen, maar ook leefwijze en zorgen rondom deze interessante dieren. Boerenlanddieren die vroeger zo algemeen waren, vooral op het boeren erf en platteland.

Wezel, foto Martien Naarding

Waarschijnlijk hebben de meeste mensen wel eens van deze dieren gehoord en zijn hun soortnamen bekend, maar wie kent ze echt? Wie heeft ze wel eens gezien, wie kent de verschillen? Kenners denken dat het over het algemeen niet zo goed gaat met deze groep marters in ons land, en niet alleen bij ons maar ook elders in Europa! Vooral de wezel en hermelijn zijn woelmuisspecialisten, en woelmuizen zijn de laatste jaren sterk afgenomen. Maar ook het konijn, als belangrijke prooi van hermelijn en bunzing, is op veel plekken verdwenen! De versnippering van het landschap en de steeds drukker wegen in het buitengebied, de intensivering van de landbouw, en niet te vergeten het gebruik van o.a. muizen- en mollengif in de laatste decennia, zijn nogal bedreigende factoren voor de kleine marter-populaties.

Deze lezing wordt gegeven door Arend Spijker.

Toegang € 3,00 (niet-leden € 5,00) contant, kosten per consumptie € 1,50 (let op: contant), wij zorgen voor iets lekkers erbij!

Informatie: Marianne Keeris, bestuurslid@noordwestveluwe.knnv.nl
Aanmelden verplicht via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Wandeling Groenezoom

woensdag 27 mei 2026

In de week van de biodiversiteit is een startwandeling door het gebied gepland. Zie elders in dit blad. Start om 19.00 uur bij het tunneltje fietspad Zwartepad aan de Ermelosche kant van de Groenezoomweg. Graag van tevoren aanmelden. Veel wandelplezier. Dick Dooyewaard, Peter Pfaff, Dico Kalkman, Lex Groenewold

Nachtvinders kijken bij Peter Teune

zaterdag 23 mei 2026

Vertrektijd carpool Harderwijk: 21:15 uur, Ermelo: 21:30 uur

Verwachte eindtijd: 00:00 uur

Op 23 mei houdt de KNNV insectenwerkgroep een nachtvindersessie op de grens van Ermelo en Putten. We zijn dan te gast bij Peter Teune op een recreatieterrein en zullen daar een opstelling hebben met 2 schermen. Het kan alleen doorgaan met goed weer en het kan dan doorgaan tot middernacht. Bij slecht weer zal het verschoven worden naar een andere avond. Er is plaats voor maximaal 15 deelnemers. Na aanmelding krijg je kort voor de datum informatie of het doorgaat en een routebeschrijving.

Informatie: Dick Dooyewaard, dick.dooyewaard@gmail.com, 0341-254538
Aanmelden uiterlijk 20 mei 2026 via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Bijeenkomst fotografiewerkgroep Camera Natura

dinsdag 26 mei 2026

19:30 uur De Vleugel, Oude Nijkerkerweg 4, Ermelo

Verwachte eindtijd: 21:30 uur

De fotografiewerkgroep Camera Natura komt maandelijks bij elkaar en bespreekt o.a. zelfgemaakte natuurfoto's. De details van wanneer we welk onderwerp bespreken, zijn nog niet exact bekend. We gaan de zomermaanden aan de slag met een fotowedstrijd in zwart-wit fotografie. Ook met fotograferen m.b.v. mobiele telefoon. En het maken van een Natuur Jaarboek, waar je creativiteit gevraagd wordt.

Met elkaar bespreken we de excursie voor zaterdagochtend 30 mei 2026.

Informatie: Wilma Stoof, w.stoof@planet.nl, 06-12999887

Wandelen met oog voor de natuur Groote Ark/Kleine Ark

woensdag 10 juni 2026

Vertrektijd 9:00 uur Parkeerplaats

Arnhemse Karweg 3881 PR bij

Koudhoorn; voor navigatie Google Maps

<https://maps.app.goo.gl/>

Heideveld, foto Martin van Hemert

yya4C3SP9gJSFg2k6

Dit keer maximaal 10 km een afwisseling van heideveldjes, bos en kleine weilanden. Meest voorkomende vogels bij de Groote Ark zijn: Klapekster, Roodborsttapuit, Boomleeuwerik, Goudvink en Boompieper. We passeren onderweg het Zwaartepunt van Nederland.

Informatie: Martin en Emke van Hemert, wandelen@noordwestveluwe.knnv.nl, 06-44140532

Aanmelden via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Verbinding, foto Martin van Hemert

Stadsplantenexcursie binnenstad Harderwijk

woensdag 10 juni 2026

Vertrek: Ermelo 12.30 uur, verzamelen bij de Luttekepoort in Harderwijk 13.00 uur

De Nederlandse wilde flora is de laatste decennia behoorlijk aan het veranderen. Allerlei plantensoorten uit meer zuidelijke delen van Europa, maar ook van elders uit de wereld, vestigen zich in ons land. Een belangrijke rol hierbij speelt natuurlijk de mondiale opwarming. Vele van deze 'nieuwkomersorten' worden het eerst gevonden in oude binnensteden: hier is het (o.a. door de grotere hoeveelheid steen) gemiddeld warmer dan elders.

Verder ontsnapt er natuurlijk het een en ander uit tuinen, en oud metselwerk is vanouds interessant voor muurplanten als Muur-, Steenbreek- en Tongvaren, Muurleeuwenbek, Klein glaskruid, etc. Harderwijk heeft een kleine, maar fraaie oude binnenstad, met poorten en andere oude gebouwen en flinke restanten van stadsmuren. Helaas zijn er hier geen grachten met stenen kanten. Ook de oude hortus zullen we bezoeken. Aanmelden vóór 8 juni via de website, contactpersoon Geertje Pettinga, geertje.pettinga@gmail.com

Op zoek naar de Nachtzwaluw

woensdag, 10 juni 2026

22:00 uur bij de Schaapskooi Ermelo

Verwachte eindtijd: 23:30 uur

We verwachten het kenmerkende geluid ('geratel') van de Nachtzwaluw te horen. Ook zijn in het begin nog veel andere vogelgeluiden waar te nemen, zoals van de Roodborst, Merel en Zanglijster.

Informatie: Hans Fondse, jmfondse@gmail.com, 0341-557276
Aanmelden uiterlijk 4 juni 2026 via email naar contactpersoon

Nachtvinders kijken op de Ermelosche heide

woensdag 10 juni 2026

22:00 uur Schaapskooi, Postweg 50 Ermelo

Verwachte eindtijd: 00:30 uur

Nachtvinders worden aangetrokken door de geur van een stroopmengsel op bomen of door speciale lampen bij een wit scherm. De vlinders zijn dan goed van dichtbij te bewonderen en te fotograferen. Een grote verscheidenheid aan soorten die gebonden zijn aan bos en heide zal zich naar verwachting vertonen.

Om 22:00 uur gaat de zon onder en de

Nonvlinder, foto Dick Dooyewaard

vlinders zullen daarna pas tevoorschijn komen.

We zullen daar een opstelling hebben met 2 schermen. Het kan alleen doorgaan met goed weer en het zal dan doorgaan tot na middernacht. Bij slecht weer zal het verschoven worden naar een andere avond. Er is plaats voor maximaal 15 deelnemers.

Na aanmelding krijg je kort voor de datum informatie of het die avond doorgaat. Informatie: dick.

dooyewaard@gmail.com

Aanmelden via de aanmeldknop op de website uiterlijk 5-6-2026. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding. Informatie: Dick Dooyewaard, dick.dooyewaard@gmail.com, 0341-254538

Minicursus Wilde planten

vrijdag 12 juni 2026

20:00 uur De Witte Heide, Kerklaan 5A, Ermelo

Verwachte eindtijd: 22:00 uur

Welke plant bloeit daar? Doe mee aan de Minicursus wilde planten herkennen. Samen met NMP-Ermelo organiseren we weer een minicursus. Dit keer over wilde planten op vrijdagavond 12 juni en zaterdag 13 juni.

Deze cursus is bedoeld voor iedereen die wel eens wil weten welke planten er staan te bloeien. Hoe je wilde planten herkent, leer je op vrijdagavond vanaf 20.00 uur in de Witte Heide aan de Kerklaan 5A in Ermelo. En om ze in de natuur te zien wordt er zaterdagmorgen om 10.00 uur een natuurgebiedje bezocht waar je planten kunt verwachten. Om 13.00 uur wordt de cursus afgerond.

Bloemen hebben prachtige kleuren en tekeningen

Het doel van de cursus is genoeg basiskennis te krijgen om de planten te herkennen die veel in je omgeving langs de kant van de weg staan. Wandelen wordt ineens een stuk leuker als je hebt geleerd naar de planten te kijken.

Deze cursus is onderdeel van een serie minicursussen over allerlei onderwerpen uit de natuur, zoals landschappen, vlinders, vogels en paddenstoelen, die in de loop van dit jaar zullen worden gehouden.

Aantal deelnemers is maximaal 20.

Pinksterbloemen, foto Volkert Bakker

Kosten van de cursus: € 5,00, koffie en thee kost € 1,50

Aanmelden uiterlijk 10 juni 2026 via de aanmeldknop op de website: <https://noordwestveluwe.knnv.nl/agenda>

Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Informatie: Geertje Pettinga, geertje.pettinga@gmail.com, 06-39742930

Kievitsbloem, Ati Vijze

Minicursus Wilde planten, Excursie

zaterdag 13 juni 2026

10:00 uur, locatie wordt afgesproken op de vrijdagavond

Verwachte eindtijd: 13:00 uur

Deze excursie is onderdeel van de minicursus Wilde planten.

Voor deze excursie is aanmelden niet nodig, dat gebeurt via de aanmelding voor de avond.

Informatie: Geertje Pettinga, Geertje.pettinga@gmail.com, 06-39742930

Oostelijke witsnuitlibel, foto Peter Pfaff

Samen op zoek naar de Oostelijke witsnuit op de Noord-Veluwe

donderdag 18 juni 2026

Vertrektijd carpool Harderwijk: 13:15 uur, Ermelo: 13:00 uur

Verwachte eindtijd: 16:30 uur

De Oostelijke witsnuitlibel was tot voor kort een zeldzame soort in Nederland. Vanaf 1950 waren er slechts een tiental waarnemingen bekend. In 2018 was er echter een invasie van witsnuitlibellen en daarmee kwam ook de Oostelijke witsnuit weer terug in Nederland. In 2019 was er weer voortplanting en sindsdien verspreidt de soort zich geleidelijk weer uit over oostelijk Nederland. Hij is nog verre van algemeen, maar ook op de Noord-Veluwe komt hij tegenwoordig weer voor. Samen gaan we naar hem op zoek. Informatie: Peter Pfaff, p.pfaff38@gmail.com, 06-10358554

Aanmelden uiterlijk 14 juni 2026 via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Op zoek naar de Kleine wolfsklauw op de Haere

zaterdag 20 juni 2026

Vertrek: Ermelo 9.00 uur, Harderwijk 9.15 uur, parkeerplaats aan einde Badweg, Doornspijk 10.00 uur

De Kleine wolfsklauw is in Nederland tegenwoordig uiterst zeldzaam en komt in ons land bijna alleen nog voor op de Veluwe (volgens verspreidingsatlas.nl in 7 atlasblokken). Op de Noord-Veluwe is er nog maar één groeiplaats, op de Haere, tussen Nunspeet, Doornspijk en 't Harde. De plant is sterk achteruitgegaan door biotoopvernietiging en door de neerslag van luchtverontreiniging waardoor de symbiose tussen de prothallia (voorkiemen van de plant) en de

mycorrhiza (met de plant samenwerkende schimmels) is verstoord.

Wij gaan vandaag op zoek naar deze schoonheid. Uiteraard kijken we onderweg ook naar andere interessante planten en beesten.

Aanmelden vóór 18 juni via de website, contactpersoon Loek Batenburg, loek.batenburg@gmail.com

Bijeenkomst fotografiewerkgroep Camera Natura

dinsdag 23 juni 2026

19:30 uur De Vleugel, Oude
Nijkerkerweg 4, Ermelo

Verwachte eindtijd: 21:30 uur

De fotografiewerkgroep Camera Natura komt maandelijks bij elkaar en bespreekt oa zelfgemaakte natuurfoto's. De details van wanneer we welk onderwerp bespreken, zijn nog niet exact bekend. We gaan de zomermaanden aan de slag met een fotowedstrijd in zwart-wit fotografie. Ook met fotograferen m.b.v. mobiele telefoon. En het maken van een Natuur Jaarboek, waar je creativiteit gevraagd wordt.

Met elkaar bespreken we de excursie voor zaterdagochtend 27 juni 2026.

Informatie: Wilma Stoof, w.stoof@planet.nl, 06-12999887

Opnieuw opzoek naar de Rivierrombout

woensdag 1 juli 2026

Vertrektijd carpool Harderwijk: 9:00 uur, Ermelo: 8:45 uur

Verwachte eindtijd: 16:00 uur

Het zoeken naar vervellingshuidjes van de Rivierrombout blijkt steeds weer een leuk en verrassend werk. Dit jaar gaan we opnieuw samen met de insectenwerkgroep KNNV Epe / Heerde opzoek naar deze fraaie libellensoort. Met wat geluk vinden we net als vorige jaren ook nu weer een zgn. uitsluiper. Dit is een libel die uit zijn laatste vervellingshuid sluipt, opdroogt, zijn vleugels 'oppompt' en uiteindelijk als volwassen dier het luchtruim kiest. Prachtig om dit natuurverschijnsel op korte afstand te kunnen volgen. Wij adviseren een eigen lunch en wat te drinken mee te nemen. Vertrek 8.45 uur Ermelo, 9.00 uur Harderwijk.

Volwassen libel (imago) kruipt uit laatste vervellingshuid, foto Peter Pfaff

Informatie: Peter Pfaff, p.pfaff38@gmail.com, 06-10358554

Aanmelden uiterlijk 27 juni 2026 via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Op zoek naar de Purperreiger

zaterdag 4 juli 2026

Vertrektijd carpool Harderwijk: 8:15 uur, Ermelo: 8:00 uur

Verwachte eindtijd: 17:00 uur

Vanaf de parkeerplaats in Meerkerk gaan we langs de Zouwe naar Ameide. We hopen meerdere Purperreigers waar te nemen en broedplaatsen van Zwarte sterns te zien. Ook komen kleine aantallen Blauwe reigers hier voor, het is in elk seizoen een interessant vogelgebied.

Informatie: Hans Fondse, jmfondse@gmail.com, 0341-557276
Aanmelden uiterlijk 25 juni 2026 via email naar contactpersoon

Wandelen met oog voor de natuur Stille Eenzaamheid

woensdag 8 juli 2026

9:00 uur P Jhr. Dr. C. J. Sandbergweg;
Google Maps <https://maps.app.goo.gl/CDDEC7pubzGLah4dA>

De Leuvenumse Beek stroomt door het bosreservaat Stille Eenzaamheid. In 1602 zijn er eiken langs de beek geplant

Stille Eenzaamheid, foto Martin van Hemert

Stille Eenzaamheid, foto Martin van Hemert

om het dichtstuiven van de beek te voorkomen. Sinds die tijd is er altijd een brede strook bos geweest. Parallel aan de beek liggen hoge randwallen (circa 15 meter hoog). Deze wallen zijn gevormd door het stuifzand. Het Leuvenumse Bos is in 1911 door de stichting Natuurmonumenten aangekocht. Kortom, we gaan 10 km wandelen in een gebied met een rijke historie. Onderweg hebben we geen horeca, dus zelf koffie en eten meenemen.

Informatie: Martin en Emke van Hemert, wandelen@noordwestveluwe.knnv.nl, 06-44140532

Aanmelden via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Libellen kijken bij Kwinteloijen

zaterdag 11 juli 2026

Vertrektijd carpool Harderwijk: 09:00 uur, Ermelo: 09:10 uur

Verwachte eindtijd: 17:00 uur

Oude Veensegrindweg 47 Rhenen (rest. House of Bird) 10.00uur

We wandelen o.l.v. Carlo van de Weerd door dit deel van nationaal park Utrechtse heuvelrug. Carlo is lid van de insectenwerkgroep van de KNNV Wageningen en begeleidt als IVN-gids regelmatig excursies in dit gebied. Verder is hij bezig met een loopkeverinventarisatie in het natuurgebied.

Kwinteloijen is een voormalige zandafgraving en tegenwoordig ingericht als natuur- en recreatiegebied. Er zijn behoorlijke hoogteverschillen en de hellingen zijn begroeid met hei en bossen.

Dat geeft mooie uitzichten, vooral als je bovenaan de trap met 169 treden staat. Wij blijven in de lagere delen, bij de vennen.

Paardenbijter man, foto Annemarie Kooistra

Voor wat betreft libellen en juffers komen de volgende soorten er rond juni/ juli voor:

De Zuidelijke keizerlibel, Zuidelijke glazenmaker, Paardenbijter, Grote keizerlibel, Tengere grasjuffer, Grote- en Kleine roodoogjuffer en andere algemene libellen en juffers.

Het gebied staat verder bekend om zijn vele plantensoorten dus we zullen vast ook andere insecten zien vliegen. En misschien zien we de Rugstreeppad, die hier voorkomt.

We gaan het allemaal ontdekken tijdens deze wandeling van ca. 3 km.

Neem voldoende eten en drinken mee, en goed schoeisel zal ook zeker van pas komen in dit gebied met veel vennen met oevers van lemig zand.

We zullen rond 16u weer terugrijden.

Bij regen gaat de wandeling niet door.

Voor meer informatie over het gebied:

<https://www.np-utrechtseheuvelrug.nl/locatie/dagrecreatiegebied-kwintelooyen-1>

Informatie: Ati Vijge, awvijge@outlook.com, 0341-560901

Aanmelden uiterlijk 8 juli 2026 via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Struinen in de Stille Kern bij Zeewolde

woensdag, 22 juli 2026

Vertrektijd carpool Harderwijk: 8:45

uur, Ermelo: 9:00 uur

Verwachte eindtijd: 12:00 uur

De Stille Kern in Zeewolde is het hart van het Horsterwold, 1100 hectare groot. Het is een gebied met essen, wilgen, slingerplanten, varens, meidoorns en hoge populieren. Met ruige velden en moerasplassen waardoor het gebied aantrekkelijk is voor insecten en vogels. We gaan op goed geluk op pad en kijken wat we tegenkomen aan planten, insecten en vogels.

Paarden in de Stille Kern, foto Dick Dooyewaard

Verschillende dagvlinders, libellen en andere insecten zullen we zien. De Tuinfluiter en Spotvogel horen we vast wel zingen en misschien horen we een Wielewaal. Een kudde Konikpaarden, Schotse hooglanders, Damherten en Reeën bevolken eveneens het gebied. Er lopen enkele wandelpaden door de Stille Kern, maar overal is struinen toegestaan.

Informatie: Dick Dooyewaard, dick.dooyewaard@gmail.com, 0341-254538
Aanmelden uiterlijk 18 juli 2026 via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Vogelexcursie polder Oosterwolde en het Reevediep

zaterdag 1 augustus 2026

Vertrektijd carpool Harderwijk: 9:15

uur, Ermelo: 9:00 uur

Verwachte eindtijd: 17:00 uur

Door zeer zorgvuldig beheer is dit weidegebied van Oosterwolde een interessant gebied voor weidevogels geworden. In het reservaat 'Kleine Woldweg' komen de laatste jaren weer Zwarte sterns voor. Waarschijnlijk is de datum voor nesten met jongen aan de late kant. De Zwarte stern is een vogel van de rode lijst. Het is verheugend dat in dit gebied in 2025 weer 25 broedparen zijn waargenomen met behulp van drones.

We willen in de middag verder gaan in het gebied van het Reevediep (in de buurt van Kampen). Dit vogelgebied is gemaakt om bij extreem hoog water in de IJssel overstromingen te voorkomen in het centrum van Kampen.

Informatie: Hans Fondse, jmfondse@gmail.com, 0341-557276
Aanmelden uiterlijk 23 juli 2026 via email naar contactpersoon

Plantenexcursie Blauwe Kamer en Grebbeberg

donderdag 6 augustus 2026

Vertrek: Harderwijk 9.00 uur, Ermelo 9.15 uur

De Blauwe Kamer is een rivieroeverreservaat aan de noordelijke oever van de Nederrijn tussen Rhenen en Wageningen, op het voormalige terrein van de gelijknamige steenfabriek, actief tot 1975. De restanten, waaronder de schoorsteen, zijn nog te zien. In 1984 kocht Utrechts Landschap het gebied - 80 ha grasland en 20 ha kleiputten - voor natuurontwikkeling. De zomerdijk werd doorgebroken om de natuurlijke dynamiek te herstellen. Mede door de inzet van grote grazers (koniks en galloways) is een meer divers landschap ontstaan.

Na onze wandeling hier verplaatsen we onze auto's van het bezoekerscentrum Blauwe Kamer naar de parkeerplaats Zwarteweg, Rhenen, om te wandelen onderlangs de Grebbeberg. Dit is de 52m hoge zuidoostelijke punt van de stuwwal de Utrechtse Heuvelrug. Aan de rivierzijde is de helling zeer steil, plaatselijk bijna als een klif. Erosie, kwel uit de Heuvelrug en een door de ligging op het zuiden extra warm microklimaat zorgen plaatselijk voor een bijzondere flora. Langs het pad onderlangs staat op enkele plekken bijvoorbeeld de zeldzame Pijpbloem (*Aristolochia clematitis*).

De excursie duurt tot ongeveer 15.30 uur, dus neem wat te eten en drinken mee.

Aanmelden vóór 4 augustus via de website, contactpersoon Geertje Pettinga, geertje.pettinga@gmail.com

Blauwe Kamer en Grebbeberg

Op zoek naar insecten in het Veteranenbos

zaterdag 8 augustus 2026

Vertrektijd carpool Harderwijk: 8:45 uur, Ermelo: 9:00 uur

Verwachte eindtijd: 15:00 uur

Gewoon omdat het zo'n leuk gebied is gaan we dit jaar ook in augustus nog een keer naar het Veteranenbos nabij Schaarsbergen. Vorig jaar veel soorten waaronder een behoorlijk aantal Sleedoornpages. Een soort die je toch niet echt vaak tegenkomt vanwege zijn wat verborgen levenswijze. We gaan vandaag weer op pad met de insectenwerkgroep van de KNNV Epe / Heerde, hetgeen ongetwijfeld weer garant staat voor mooie waarnemingen. Informatie: Peter Pfaff, p.pfaff38@gmail.com, 06-10358554

Aanmelden uiterlijk 4 augustus 2026 via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Wandelen met oog voor de natuur Hooge Duvel

woensdag 12 augustus 2026

9:00 uur parkeerplaats de Vossebelt, Google Maps: <https://maps.app.goo.gl/BMD47zAuT8beQjK9A>

De Hooge Duvel is een hoge heuvel in het hart van het Kroondomein Het Loo. Bij deze heuvel hoort een Veluwe sage 'De Hooge Duvel en de Rooie Heg' over de boze geest Ossaert. In de omgeving staat een jachtopzienerswoning met dezelfde naam; dit is een rijksmonument. We hopen ook de bloeiende heide aan te treffen. Onderweg is er geen horeca, dus zelf koffie en eten meenemen. De wandeling is ongeveer 10 km.

Kroondomein Het Loo, foto Martin van Hemert

Informatie: Martin en Emke van Hemert, wandelen@noordwestveluwe.knnv.nl, 06-44140532
Aanmelden via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Nachtvinders kijken op landgoed Schovenhorst

zaterdag 22 augustus 2026

Vertrektijd carpool Harderwijk: 20:30 uur, Ermelo: 20:45 uur

Verwachte eindtijd: 00:00 uur

Op 22 augustus organiseert de KNNV een nachtvindersessie op het landgoed Schovenhorst in Putten. We gaan dan nachtvinders kijken op een veld midden in het bos, waar zowel naald- als loofbomen staan. Er zullen naar verwachting veel soorten nachtvinders verschijnen, bijvoorbeeld de Dennenpijlstaart en veel uilen en spanners. Bij slecht weer wordt het verschoven naar een andere dag. Er is plaats voor maximaal 15 deelnemers. Na aanmelding krijg je kort voor 22 augustus informatie of het doorgaat en een routebeschrijving. Informatie: Dick Dooyewaard, dick.dooyewaard@gmail.com, 0341-254538
Aanmelden uiterlijk 18 augustus 2026 via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.

Boogsnuituil, foto Dick Dooyewaard

Bijeenkomst fotografiewerkgroep Camera Natura

dinsdag 25 augustus 2026

19:30 uur De Vleugel, Oude Nijkerkerweg 4, Ermelo

Verwachte eindtijd: 21:30 uur

Na de zomervakantie is het altijd leuk om enthousiast je mooiste natuurfoto's te laten zien. Deze keer mag iedereen 10 foto's tonen. Daarnaast wat er ter tafel

komt. Heeft iedereen zijn foto voor de wedstrijd al klaar?

Met elkaar bespreken we de excursie voor zaterdagochtend 29 augustus 2026. Informatie: Wilma Stoof, w.stoof@planet.nl, 06-12999887

Mini-cursus Insecten

donderdag 27 augustus 2026

19:30 uur De Witte Heide, Kerklaan 5a (zij-ingang), Ermelo

Verwachte eindtijd: 21:30 uur

Veel mensen zijn ambivalent wat betreft insecten. Vlinders worden over het algemeen prachtig gevonden, wespen en hoornaars daarentegen vreselijk. Men vindt insecten vaak nuttig maar ook weer griezelig. Worden de insecten nauwkeurig bekeken, dan is men veelal verrukt over de schoonheid van deze dieren. In de cursusavond wordt ingegaan op een achttal (van de 30) insectenordes zoals kevers, bijen en vliegen. Het verschil tussen een bij/wesp en een zweefvlieg wordt uitgelegd, en het verschil tussen libellen en juffers. Ook worden insectenfoto's van Hans Pieters getoond. Hij heeft heel veel insecten gefotografeerd. Soms in close up. Alle foto's zijn gemaakt in de natuurtuin De Zandkamp in Ermelo. Deze cursus wordt verzorgd door KNNV en NMP-Ermelo (Gert Schuurman,

Dit in Nederland zeer zeldzame kevertje, *Zygogramma piceicollis*, werd op 27 maart 2026 binnenshuis in Ermelo aangetroffen. Het is slechts 8 mm lang en zal hoogst waarschijnlijk niet in deze cursus genoemd worden, foto Nico de Jong

Hier had uw
advertentie
kunnen staan!!

*Ontdek
Beleef
Bescherm*

Tarieven per jaar
dus voor 3 nummers:
€ 30 voor een kwart pagina
€ 55 voor een halve pagina
€ 100 voor een hele pagina

info@nmpermelo.nl). Het aantal deelnemers is maximaal 20.
Kosten cursus: € 5,00, koffie/thee € 1,50.
Aanmelden uiterlijk 25 augustus via de aanmeldknop op de website. Je krijgt een email ter bevestiging van je aanmelding.
Informatie: cursus@noordwestveluwe.knnv.nl

Mini-cursus Insecten

zaterdag 29 augustus 2026

10.00 uur Natuurtuin De Zandkamp, er is een fietsenstalling aan de Konijnenwal te Ermelo.

Dit is het tweede deel van de cursus, uitsluitend voor deelnemers.

Inhoud

Het bestuur stelt zich voor	
Functionarissen	
Volkert Bakker erelid	
Werkgroep Landschapsbeheer	
Verslagen	
KNNV zoekt systeemecoloog	
Nachtvinders kijken	
Een mooie klus	
Een oude enclave bij Het Soerel	
Een moordwants	
Paddentrek	
Werkgroep Natuurgegevens	
Stenuil	
Excursies en avonden	
Agenda	

Koninklijke Nederlandse Natuur Vereniging
Afdeling Noordwest-Veluwe
Opgericht 10 mei 1971
Secr.: secretaris@noordwestveluwe.knnv.nl
Mastmeen 53
3844 KE Harderwijk
KNNV-website: noordwestveluwe.knnv.nl

Agenda

mei

donderdag	7	KNNV Weekend Natuurbeleving
woensdag	13	Wandelen Kroondomein Het Loo
donderdag	14	Op zoek naar de Aardbeivlinder Veteranenbos
zaterdag	16	Zoeken naar goudveil bij Ughelen
woensdag	20	Planteninventarisatie Het Soerel
woensdag	20	Vogelwandeling in de Flevopolder
donderdag	21	Ontdek de kleine marterachtigen
zaterdag	23	Nachtvinders kijken bij Peter Teune
dinsdag	26	Camera Natura
woensdag	27	Wandeling Groenezoom
zaterdag	30	Camera Natura

juni

woensdag	10	Wandelen Groote Ark/Kleine Ark
woensdag	10	Stadsplantenexcursie Harderwijk
woensdag	10	Op zoek naar de Nachtzwaluw
woensdag	10	Nachtvinders kijken Ermelosche heide
vrijdag	12	Minicursus Wilde planten
zaterdag	13	Minicursus Wilde planten
donderdag	18	Samen op zoek naar de Oostelijke witsnuit
zaterdag	20	Op zoek naar de Kleine wolfsklauw op De Haere
dinsdag	23	Camera Natura
zaterdag	27	Camera Natura

juli

woensdag	1	Opnieuw op zoek naar de Rivierrombout
zaterdag	4	Op zoek naar de Purperreiger
woensdag	8	Wandelen Stille Eenzaamheid
zaterdag	11	Libellen kijken bij Kwinteloijen
woensdag	22	Struinen in de Stille Kern bij Zeewolde

augustus

zaterdag	1	Vogelexcursie polder Oosterwolde en Reevediep
donderdag	6	Plantenexcursie Blauwe Kamer en Grebbeberg
zaterdag	8	Op zoek naar insecten in het Veteranenbos
woensdag	12	Wandelen Hooge Duvel
zaterdag	22	Nachtvinders kijken op landgoed Schovenhorst
donderdag	27	Mini-cursus insecten
zaterdag	29	Mini-cursus insecten